

наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. Том VI. Психологія обдарованості. Вип. 15. С. 340 – 348.

6. Мельник О. В., Кравченко Т. В., Канішевська Л. В., Білоцерківець І. П. Сімейні цінності: практико-орієнтований посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 136 с.

7. Психологічне здоров'я дошкільників / уклад. Т. І. Прищепа. Харків: Вид. група «Основа», 2010. 239 с.

8. Піроженко Т. О. Реалії вибору дитиною соціально значущих цінностей: посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 64 с.

9. Ройз С. Ментальне здоров'я дітей під час війни: поради батькам та опікунам. Київ: Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?», ЮНІСЕФ, 2023. 54 с. URL: <https://howareu.com/storage/app/media/zdorovyaditeipidchasviiniaptechka.pdf>

Пасічніченко Анжела Василівна,

кандидат психологічних наук, доцент
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка

Ковалевська Наталія Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка

РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПЕДАГОГА У РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Емоційний інтелект є важливою складовою розвитку особистості, що впливає на міжособистісну взаємодію та саморегуляцію. У дошкільному віці, коли формуються основи соціальної поведінки, роль емоційного інтелекту педагога є особливо значущою. Педагог не лише навчає, а й є моделлю емоційної зрілості, допомагаючи дітям усвідомлювати та керувати своїми емоціями. Здатність розпізнавати, розуміти та регулювати емоції є важливим фактором, який визначає не лише ефективність взаємодії з дітьми, але й сприяє формуванню позитивної емоційної атмосфери в освітньому середовищі.

Дослідники емоційного інтелекту розглядають безліч різноманітних підходів до його визначення та розвитку, що дозволяє створювати нові теоретичні моделі та методики для його вдосконалення. Завдяки багатоаспектному характеру цього поняття,

вчені та практики продовжують розробляти різні варіанти його застосування в різних сферах, зокрема в освіті, де емоційний інтелект стає важливим інструментом для забезпечення ефективної взаємодії та створення гармонійної атмосфери.

Так, Буркало Н. визначає емоційний інтелект як комплексну рису особистості, що сприяє її гармонійному розвитку, підвищенню рівня міжособистісної взаємодії та відкриває великі можливості для самореалізації і розкриття потенціалу [1, с. 45].

Гладун Л., Жаркова І. трактують поняття «емоційний інтелект» як сукупність знань, умінь і навичок особистості, яка включає вміння усвідомлювати, керувати власними емоціями та почуттями, що дозволяє впливати на емоції інших людей і сприяє формуванню позитивних міжособистісних взаємин [2, с. 11].

Носенко Е. та Коврига Н. визначають емоційний інтелект як ключовий аспект, через який людина відображає свою психічну реальність [3, с. 62].

Аналіз наукових досліджень дозволяє стверджувати, що емоційний інтелект – це здатність розпізнавати, розуміти та ефективно управляти власними емоціями, а також емоціями інших людей. Він включає кілька ключових компонентів, таких як самоусвідомлення, яке дозволяє усвідомлювати свої емоції та їхній вплив на поведінку; самоконтроль, що дає змогу регулювати емоційні реакції та адекватно реагувати на зовнішні впливи; мотивація, яка сприяє встановленню та досягненню цілей, незважаючи на емоційні труднощі; емпатія, що забезпечує розпізнавання емоцій інших людей та належну реакцію на них, і соціальні навички, які допомагають будувати здорові та взаємовигідні взаємини з оточенням.

Дошкільний вік є надзвичайно важливим періодом для розвитку дитини, оскільки саме в цей час закладаються основи багатьох ключових навичок, таких як емоційне саморегулювання, соціальна адаптація та когнітивний розвиток. У цей період формується базова емоційна стабільність, а дитина вчиться розуміти й управляти своїми почуттями. Дошкільний вік є важливим для розвитку здатності до співпраці та вирішення конфліктів, що має велике значення для подальшої успішної адаптації в шкільному середовищі та життя в суспільстві загалом.

Окрім того, зазначимо, що дошкільник надзвичайно чутливий до впливів соціального середовища, активно сприймаючи сигнали з оточення. Засоби взаємодії дорослого з дитиною впливають на її емоційну та соціальну компетентність, а поведінка педагога створює атмосферу безпеки, що сприяє розвитку самоповаги та соціальних навичок [4, с. 184]. У цьому контексті місце емоційного інтелекту важко

переоцінити. Сучасні дослідження підтверджують, що педагог з високим рівнем емоційного інтелекту здатний не лише ефективно передавати знання, а й забезпечувати емоційну підтримку дітям, допомагаючи їм долати труднощі, формувати позитивні взаємини з однолітками та розвивати навички самоконтролю.

Зазначимо, що емоційний інтелект педагога має безпосередній вплив на формування особистості дошкільника, оскільки розуміння ним власних емоцій, здатність керувати ними є підґрунтям для створення позитивного та стабільного середовища для розвитку дитини. У такому випадку він стає прикладом для наслідування в емоційному вираженні та взаємодії з іншими людьми, що допомагає дитині краще розуміти та контролювати свої емоції. Емоційна підтримка і чутливе ставлення до потреб кожної дитини сприяють розвитку самоповаги, упевненості в собі, навичок емпатії та інших складових здорової особистості, таких як саморегуляція, соціальна адаптація, позитивне ставлення до себе та навколишнього світу.

На нашу думку, емоційний інтелект педагога відіграє ключову роль у розвитку пізнавальної сфери дошкільника, адже здатність педагога розпізнавати та адекватно реагувати на емоції дітей сприяє створенню підтримувального та мотивувального середовища для навчання. Таке емоційне оточення дозволяє дітям не лише зосереджуватися на пізнавальній діяльності, але й розвивати впевненість у своїх силах, що сприяє формування внутрішньої мотивації до навчання і подальшого розвитку.

Емоційний інтелект педагога також безпосередньо впливає на психологічний клімат у дошкільній групі, оскільки він формує атмосферу взаєморозуміння, підтримки та довіри серед дітей. Високий рівень емоційного інтелекту дозволяє педагогу правильно реагувати на емоційні потреби дітей, забезпечуючи емоційну стабільність та гармонію в колективі, що дозволяє дітям почуватися комфортно, відкрито виражати свої емоції і сприяє розвитку позитивної взаємодії, знижуючи конфлікти.

Отже, емоційний інтелект педагога є важливим фактором у забезпеченні успішної взаємодії з дітьми дошкільного віку. Він дозволяє створювати сприятливу атмосферу для розвитку дітей, сприяє покращенню комунікації та підтримці позитивного психологічного клімату в групі.

Список використаних джерел

1. Буркало Н. І. Психологічні особливості емоційного інтелекту. *Психологічний часопис*. 2019. Т. 5. № 7. С. 34–49.
2. Гладун Л., Жаркова І. Емоційний інтелект та його

формування в старшого дошкільника засобами театралізованої діяльності. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2023. Вип. 4. С. 9-16. URL: <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/ped-psyh/article/view/93/89>

3. Носенко Е. Л., Коврига Н. В. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції : монографія. Київ : Вища школа, 2003. 126 с.

4. Пасічніченко А. В., Ковалевська Н. В. Психолого-педагогічні умови збереження психологічного здоров'я дошкільника. *Витоки педагогічної майстерності*: журнал. Полтава, 2023. Випуск 31. С. 182-186.

Паюк Людмила Сергіївна,

вихователь Комунального закладу
загальної середньої освіти «Початкова
школа № 2»

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР З СЕНСОРНОГО ВИХОВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

На сучасному етапі розвитку інноваційних технологій та суспільства загалом, до дітей з кожним роком ставляться все більші вимоги. Для того щоб вони були повноправними членами суспільства і у майбутньому могли ефективно здійснювати певну діяльність, обсяг навчального матеріалу постійно збільшується, акцентується увага на загальному розумовому розвитку дітей дошкільного віку.

Важливу складову розумового розвитку дітей складає сенсорний розвиток, адже саме він та формування сенсорної культури забезпечує ефективне ознайомлення дітей з навколишнім світом та збільшення їхнього досвіду. Для того щоб діти могли виконувати завдання на заняттях, доручення у повсякденному житті, грати в дидактичні, рухливі ігри та щоб у них формувались певні художні навички важливо сформувати у дітей сенсорну культуру [1].

Сенсорна культура – це загальноприйняті суспільством уявлення про колір, форму та інші властивості предметів. Сенсорна культура дитини – результат засвоєння нею сенсорної культури, створеної людством. Діти у яких вона сформована на достатньому рівні, засвоять сенсорні еталони та шляхом зіставлення їх з новими предметами зможуть самостійно знайомитись з оточуючим середовищем, встановлювати властивості даних предметів [3]. Тобто для отримання